

Klage fra Beiarn grotteklubb på NVEs vedtak om godkjenning av utbygging av Lille-Grottåga i Beiarn kommune Nordland (NVE 200900389-41 ksk/ero)

Beiarn grotteklubb (BGK) ønsker med dette å klage på vedtak om godkjenning av utbygging Lille-Grottåga fra NVE 200900389-41 ksk/ero samt bakgrunn for dette vedtaket - nr 87/2014. BGK har tidligere sendt innspill til høringsuttalelse 31.mars 2011(NVE ref 200900389-17) samt kommentar sendt den 23.august 2011 ifb med befaring i samme sak (NVE ref: 200900389-23). BGK har også tidligere sendt en generell uttalelse om grotter i Beiarn 4.mars 2011, bekreftet mottatt 4.april 2011 av Asgeir Vagnildhaug, NVE, etter purring.

NVEs saksbehandlere har forsøkt å sette seg inn i bakgrunn for de geologiske argumenter som er brukt mot utbygging og brukt sin forståelse av dette som begrunnelse for godkjenning av utbygging av Lille-Grottåga og endring av vannføring gjennom grottene der. Vi har følgende kommentarer til NVEs vurdering og klager på vedtaket om godkjenning av utbygging som berører grottene:

1. I 2011 ble grotter rødlistet, se

<http://www.artsportalen.artsdatabanken.no/#/RodlisteNaturtyper/Vurdering/Grotte/120> . Dette ble ikke vi i Beiarn grotteklubb klar over før senere på høsten 2011. NVE burde uansett også påpekt denne rødlistingen i sin vurdering av Lille-Grottåga utbyggingen all den tid karstfenomener i Breivikelva (NVE 200805054-56 ksk/ero) ble vernet fra inngrep under utbygging godkjent av NVE, nettopp på grunn denne rødlistinga av grotter fra 2011.

2. Beiarn grotteklubb ønsker å presisere at klubben ikke gikk mot utbygging generelt, men mot utbygging som berører grottene spesielt, dette ble også påpekt i e-post til NVE sendt etter befaring august 2011.

3. NVE bruker som argument for å bygge ut Lille-Grottåga at grotter og karstfenomener er vernet i Saltfjellet-Svartisen og nylig opprettede Lahko nasjonalpark. Det er få grotter over en km som er vernet i disse nasjonalparkene. Dette ble også påpekt når Saltfjellet-Svartisen ble opprettet med vern av karstformer som en av de viktigste grunner for vern, at de største forekomstene av karst lå utenfor selve nasjonalparken. Eksempelvis Gråtådalens karstgrotter. Lahko verner overflatekarst av spektakulær karakter, men store grotter er ikke vernet i denne nasjonalparken, såvidt vi vet.

4. Å bruke boka Fotefar mot Nord som kilde for oppgitte 170 grotter i Beiarn er jo interessant, hvor kommer egentlig dette tallet fra? Å anta at mange nye grotter er kommet til siden disse 170 ble registrert er også en noe merkelig uttalelse. Kan NVE vise til noen kilder for denne uttalelsen eller at det er kommet til flere grotter? Nøyere utforskning av påviste grotter viser ofte at flere grotter ofte henger sammen (tilhører samme grottesystem), videre har vi sett at "nye" rapporterte grotter ofte kan være gjenoppdagelser. Fotefar mot Nord-boka fikk hard medfart i media når den kom på grunn av mange faktafeil og kan ikke ansees som ei etterrettelig faktabok. Bryter en ned slike anslag over

antall grotter et sted så vil en finne i f.eks St.Pierre & St.Pierres Caves of Graataadalen fra 1966 at de fleste av disse grottene er små grotter på noen få meters lengde, sjakter og mindre jordbruer. Av grotter over 1 kilometers lengde er det pr nå 5 stk i Beiarn. Å bruke 170 grotter som grunnlag for å si at det er mange grotter i Beiarn og at det sikkert er oppdaget flere er upresist og spekulativt.

5. Av de i underkant 50 grottene som er over 1 km i Norge så er det få av disse 50 grottene som drenerer aktive elvesystemer, se www.speleo.no. Grotter med aktive elvesystemer er berørt av utbygging allerede, som Pluragrotta i Rana. Referansegrotter, uberørte grotter, blir det altså færre og færre av. Videre vet Grotteklubben at det foreligger planer for utbygging av andre elver hvor det finnes karstgrotter i Beiarn, eksempelvis Galtåga, Troåga og Heståga, foreløpig kjenner vi ikke omfanget av disse planene.

6. Når det gjelder NVEs konklusjon om at grottedannelse skjer i hovedsak ved maksimal vannføring så er dette ikke helt riktig. NVE bruker faguttalelse fra professor Stein-Erik Lauritzen ved Universitetet i Bergen som bakgrunn for denne konklusjonen. Vi mener at dere trekker uttalelsene fra Lauritzen altfor langt. Oppløsning av berget skjer selvfølgelig også ved lavere vannføringer. Videre så kan breslam dempe vannets aggressivitet; oppløsningsevne - denne evnen er allerede brukt opp på breslammet, men breslam kan skure berget. Litj-Gråtåga får vann fra breer under Gråtåtinden, men vi som er kjent i området kan ikke huske å ha sett eller hørt at Litj-Gråtåga har hatt så mye sedimentføring at den har vært "blakket" eller brun. Hvor mye breslam har NVE observert her? Beiarn grotteklubb har allerede påpekt at det er flere nedløp fra elva Litj-Gråtåga inn i grottesystemet Litj-Gråtåga, en lavere vannføring totalt (10-20 %) kan minske vannføringen drastisk inn i et eller flere av nedløpene og dermed vanngjennomstrømning gjennom deler av grottene. Det er faglig feil av NVE å anta at det ikke skjer relevant oppløsning av marmor utenom flomsesonger. Det at NVE mener at det ikke er nødvendig å konsekvensutrede grottene og undersøke for fauna som er avhengig av denne vannføringen, pga denne utbyggingen er så liten så mener Grotteklubben at dette er en alvorlig feil: å bruke mangel på kjennskap om fauna i grottene er ikke et argument for å anta at det ikke finnes noe der eller at bruk av vann til kraftproduksjon ikke utgjør noen forskjell. Dette er faktisk en svært viktig presisering

7. Litj-Gråtåga får også vann fra Stabbursåga og Laksdamelva/Stivatnan, i disse står det ørret, denne fisken går nok også nedover Litj-Gråtåga og kan gå ned i grottene, selv om vi ikke har observert fisk i denne grotta. Det fiskes i Gråtåga selv om dette er ei breelv med til tider svært mye slam. Fisket er ikke mengdemessig sammenlignbart med laksefiske i nedre deler av Beiarelva, men både lokale og folk fra Beiardalen fisker i elva. Såkalt "kvit" ørret er observert i Øvre Svartvassgrotta (St.Pierre 1966), denne må være kommet inn ovenfra inn i grotta fra Svartvatnet. I selve Gråtåga er hovedstammen av fisk røyr, det fiskes også en og annen ørret.

9. Påstanden på side 26 om at Litj-Gråtåga er dannet under siste istid finner vi ikke dokumentert, derimot så finner Solbakk (2006)(undertegnede) at størrelse på Jordbruhøla og data fra Øvre Stormdalshøl tyder på at det etter siste istid ble erodert omlag 2 m av grottepassasjenes høyder. Videre så finner Solbakk data som tyder på at erosjonen i en glasial periode også utgjør ca 2 m. Videre så viser forskning at brevanns manglende aggressivitet på at grottedannelse i seg selv skjer i mellomistider. Jordbruhøla når en største høyde flere meter over dette, denne høyden må tilskrives flere generasjoner med både glasial og interglasial erosjon. Smeltevann på slutten av istider gjør tilgjengelig svært mye vann sammenlignet med dagens nivå, men dette vannet fører ikke til

grottedannelse, bare utviding av eksisterende grotter. På bakgrunn av passasjemorfologi og kartlegging så kan derfor grottenes tidligste dannelse spores flere mellomistider tilbake. Når NVE påstår at Jordbruhøla er dannet i siste istid så viser derfor masteroppgaven til Solbakk (2006) at dette ikke kan stemme. NVE har heller ikke referert til hvor de har denne dannelsesalderen på siste istid fra. OM ønskelig kan NVE få tilsendt mer informasjon fra denne masteroppgaven.

10. NVE henviser til en vitenskapelig artikkel fra 2005 basert på Solbakks masteroppgave fra 2006 når det gjelder dyp på grotter i Gråtådalen. Kan dere gi oss en referanse til denne artikkelen? Det foreligger riktignok et abstrakt/sammendrag fra en presentasjon Solbakk holdt under en speleologikonferanse i Hellas i 2005, da forelå ikke alle data fra arbeidet med mastergraden siden Solbakk først var ferdig med denne mastergraden over et år etterpå. Kun midlertidige resultater ble fremlagt på selve konferansen.

11. For ordens skyld så heter det ikke Stigvatnene men Stivatnene. Videre er korrekt og godkjent skrivemåte av Gråtåga, ikke Grottåga. Det er ikke grottene som sådan som gir navn til dal og elvene her. Det står også at det ikke er gårder i nærområdet, dette stemmer ikke. Gården Uglefjell ligger på Litj-Gråtågas sørvest side og driver i dag med kjøttproduksjon.

Beiarn grotteklubb klager på vedtaket om godkjenning av utbygging av Lille-Grottåga desember 2014 og legger til følgende: NVE bør trekke godkjennelsen til utbygging av Lille-Grottåga kraftverk, eller endre godkjennelsen slik at inntaksdam flyttes nedenfor grottene, slik at grottene ikke blir berørt av en eventuell utbygging. Når NVE mener at strøm til 400 husstander veier opp for de ulemper som en utbygging av vannføring gjennom grottene vil gjøre, så er dette ei veldig drøy påstand om noe som BGK mener at NVE ikke har nok data til å kunne konkludere med. Beiarn grotteklubb har nå flere ganger påpekt at vi vet ikke noe særlig utover geologi når det gjelder de berørte grottene. Inngrepenes påvirkning på grottene må kvantifiseres. Når det heller ikke foreligger en helhetlig vurdering av grotter i Norge så må en være svært forsiktig med å kategorisk avslå at strøm til 400 husstander oppveier for ulemper en utbygging antas på medføre for grottene og liv i dette.

For Beiarn grotteklubb

Terje Solbakk